

Asia: VN/26856/2023

## **Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsiksi**

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

### **Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset**

Ympäristöministeriö

PL 35

00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/26856/2023

Vaasan Sähkön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsiksi

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsiksi

Vaasan Sähkö pitää tärkeänä, että yleiset säännökset tukevat ilmastonmuutoksen hillintää ja uusiutuvan energian edistämistä. On olennaista, että lainsäädäntö mahdollistaa joustavan ja tehokkaan energiantuotannon, joka vastaa tulevaisuuden tarpeisiin. Orpon hallitusohjelman

mukaisesti uusiutuvan energian tuotantoa on tavoitteena kasvattaa mer-kittävästi Suomessa. Näkemyksemme mukaisesti nyt laaditussa luonnoksessa hallituksen esitykseksi erityisesti tuuli- ja aurinkovoimaa koskevat ehdotukset ovat vastoin hallitusohjelman tavoitteita. Mielestämme lain jatkovalmistelussa tulisi tehdä seuraavat toimet:

- luovutaan esityksessä ehdotetuista tuulivoiman kiinteistä etäisyysvaatimuksista ja säilytetään nykyinen vaikutuksiin perustuva arviointi
- kevennetään esityksessä ehdotettuja aurinkovoiman kaavoitusvaatimuksia ja mahdollistetaan vaihtoehtoisia etenemismalleja
- huomioidaan lain siirtymäsäännöksissä jo valmisteilla olevien uusiutuvan energian (tuuli- ja aurinkovoima) hankkeiden käsittely nykyisen sääntelyn perusteella
- lisätään joustavuutta sähköverkkoon liittymisen ja sähkönsiirron toteuttamiseksi hankekehityksen myöhäisemmässä vaiheessa

## **Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät**

Viranomaisten tehtävien selkeyttäminen ja resurssien riittävyys ovat keskeisiä tekijöitä alueidenkäytön suunnittelussa. On tärkeää, että viranomaisilla on riittävät resurssit ja asiantuntemus käsitellä uusiutuvan energian hankkeita tehokkaasti.

## **Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet**

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tulee tukea uusiutuvan energian tuotantoa ja sen sijoittumista eri puolille Suomea. On tärkeää, että tavoitteet ovat selkeitä ja tukevat kestävä kehitystä. Mielestämme on hyvä, että kansallinen turvallisuus, huoltovarmuus, ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen lisätään valtakunnallisiksi alueiden käyttötavoitteiksi.

Kaavoituksella on tärkeä merkitys Suomen huoltovarmuuden ja erityisesti energiahuoltovarmuuden kannalta. Alueita, joilla ei ole erityisiä kaavamerkintöjä, tulee pystyä hyödyntämään jo voimassa olevan sääntelyn mukaisesti energiantuotantoon ja -jakeluun.

## **Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava**

Maakuntakaavan roolin selkeyttäminen ja sen vaikutusalueen rajaaminen valtakunnallisiin ja maakunnallisiin asioihin on kannatettavaa. Tämä auttaa yksinkertaistamaan kaavoitusmenettelyjä ja lisäämään paikallista päätösvaltaa. Energianhankkeiden (tuuli- ja aurinkovoima, energian varastointi, vetyhankkeet, hukkalämpöjen hyödyntäminen) kaavoitus on mielestämme tehokkainta hoitaa kuntatasolla tehden tarkempia vaikutusten arviointeja hankkeista ja siten voidaan myös helpommin yhteensovittaa paikalliset tarpeet.

Hallituksen esityksen mukaan maakuntakaava on ”otettava huomioon” yleiskaavaa laadittaessa on mielestämme hyvä muutos, mutta sitä pitäisi käytännön toimintamuutoksen aikaan saamiseksi perustella tarkemmin esityksen perusteluissa.

Maakuntakaavan sisältövaatimukseksi esitetään ilmastomuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista, joka on mielestämme erittäin perusteltu lisäys. Hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan, että ilmastomuutokseen liittyvien näkökulmien huomiointi maakuntakaavassa edellyttää vähäpäästöisen energian tuotannon ja siirron alueiden käyttöön liittyvien tarpeiden huomiointia maakuntakaavoituksessa. Energiaratkaisut ovat voimakkaasti muuttumassa ja tarkastelussa tulee siten huomioida myös erilaiset energian varastointiin, vedyn ja synteettisten polttoaineiden tuotantoon sekä mahdollisiin hukkalämpöjen hyödyntämiseen liittyvät ratkaisut alueiden käytön näkökulmasta.

#### **Kommentit luvusta 5 Yleiskaava**

Yleiskaavan merkitys korostuu erityisesti uusiutuvan energian hankkeiden suunnittelussa. On tärkeää, että yleiskaava mahdollistaa joustavan ja tehokkaan maankäytön suunnittelun, joka tukee uusiutuvan energian tuotantoa. Mielestämme on hyvä, että hallituksen esityksen mukaan olisi mahdollista yleis- ja asemakaavojen samanaikainen valmistelu ja päätöksenteko.

#### **Kommentit luvusta 6 Asemakaava**

Asemakaavan laatiminen ja muuttaminen tulee olla joustavaa ja perus-tua hankekohtaiseen arviointiin. On tärkeää, että kaavoitusprosessit ovat sujuvia ja tukevat uusiutuvan energian hankkeiden toteutumista.

#### **Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset**

Ei lausuttavaa.

#### **Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset**

Vaasan Sähkö vastustaa esitettyä kiinteää etäisyysvaatimusta (8 x tuulivoimalan kokonaiskorkeus), joka on mielestämme keinotekoinen rajoite tuulivoimaloiden sijoittamista koskien. Nykyinen tapauskohtainen ja vaikutusten arviointiin perustuva lupajärjestelmä on kansanvälisestikin tarkasteltuna hyvin vaativa ja huomioi voimaloiden melu- ja muut ympäristövaikutukset hyvin tarkasti.

Mielestämme tuulivoimarakentamisen sääntelyn tulee jatkossakin perustua nykyiseen arviointimenetelmään ja esitetystä kiinteästä etäisyysvaatimuksesta tulee alueidenkäyttölain jatkovalmistelussa ehdottomasti luopua.

Mielestämme esitetyt etäisyysvaatimukset tuulivoimalle lisäävät sähkö-järjestelmän kustannuksia nykyisestä tasosta ja esitetyt etäisyysvaatimukset kasvattavat sähköntuotannon ja kulutuksen välistä etäisyyttä ja siten lisäävät entisestään sähkönsiirtoverkon rakennustarpeita sekä myös verkon siirtohäviötä, minkä vuoksi asiakkaiden sähkölaskuihin tulee mahdollisesti korotustarvetta.

Uusien etäisyysvaatimusten vuoksi tuulivoimatuotannon kasvu tulisi keskittymään suppeammalle maantieteelliselle alueelle, jolloin sähköjärjestelmän tasapainottamiseen tarvittavien joustoresurssien kustannukset todennäköisesti lisääntyisivät, kun verrataan siihen tilanteeseen, jossa tuulivoima sijoittuisi maantieteellisesti laajemmille alueille. Hajautetumman energian tuotantojärjestelmän etuja ovat myös parempi huoltovarmuus ja sähköverkon parempi häiriön sietokyky, kun kaikki voimalaitokset eivät sijaitse suppealla maantieteellisellä alueella, vaan hajautetusti ympäri Suomea.

Esitetyt etäisyysvaatimukset lisäävät myös tuulivoimapuistojen liittämiseksi tarvittavien liittymisjohtojen pituutta sekä tuotanto- ja kulutuskohteiden välissä olevan sähkönsiirtoverkon rakentamistarvetta.

Tuulivoiman sijoittumisen tulee jatkossakin perustua vaikutusten arviointiin, jolloin sääntely mahdollistaa joustavan ja tehokkaan tuulivoimarakentamisen, joka ottaa huomioon paikalliset olosuhteet ja tarpeet.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että etäisyysvaatimuksesta voitaisiin poiketa, jos kaikilta kyseisen alueen maanomistajilta tai vuokraoikeuden haltijoilta saataisiin kirjallinen suostumus. Käytännössä tuulipuistohankkeiden vaikutusalueella on aina useita satoja maanomistajia, joten suostumusten hankkiminen on käytännössä mahdoton toimenpide. Samoin kaikilta alueilta löytyy yksittäisiä ihmisiä, jotka periaatteellisista syistä vastustavat tuulivoimaa, vaikka kyseisellä hankkeella ei olisi suoria tai epäsuoria vaikutuksia häneen.

Mikäli kiinteä etäisyysvaatimus jää voimaan esitetyssä muodossa, niin näkemyksemme mukaan sillä on merkittäviä haitallisia vaikutuksia Suomen tuulivoiman rakentamispotentiaaliin ja sitä kautta Suomen houkuttelevuuteen investointiympäristönä erilaisten teollisten investointien toteuttamiseksi, jotka nykyisten suunnitelmien mukaan perustuvat merkittävässä määrin juuri tuulivoimapotentialin hyödyntämiseen. Täten kiinteä etäisyysvaatimus heikentää Suomen edellytyksiä aikaan saada pitkävaikutteista investointeja, työllisyyttä tukevaa kehitystä ja voimakasta talouskasvua.

Toteutuessaan esityksellä on erittäin haitallisia vaikutuksia myös aluekehitykseen ja -talouteen.

## **Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset**

Aurinkovoimarakentamisen sääntely tulee olla joustavaa ja tukea hankkeiden toteutumista. On tärkeää, että yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan aurinkovoimalan rakentamisluvan perusteena, mikä lisää varmuutta ja nopeuttaa hankkeiden toteutusta.

Aurinkovoimahankkeissa kaavoitustarpeen tulee perustua hankekohtaiseen vaikutusten arviointiin, minkä perusteella viranomaistyönä tunnistetaan mahdollinen kaavoitustarve. Muutettavaksi esitetty rakentamislain 46 § johtaa mielestämme tarpeettomaan ylisääntelyyn, ja siten kaavoituksen rinnalle olisi jätettävä aurinkovoimahankkeiden toteuttamiseksi vaihtoehtoisia tapoja viedä hankkeita eteenpäin, kuten sijoittamislupa ja/tai rakentamislupa.

Esitetty vaatimus kaavoituksesta 10 hehtaaria suuremmissa aurinkovoimahankkeissa on todella pieni raja, kun teollisen mittakaavan aurinkovoimahankkeiden koko on yleensä satoja hehtaareita. Siten esitetty kaavoitusvaatimus koskisi pääsääntöisesti kaikkia teollisen mittakaavan aurinkovoimahankkeita, mikä pidentää hankekehityksen kestoa ja hidastaa siten aurinkovoiman rakentamista Suomeen.

Ehdotamme, että kaavoitusvaatimusraja nostetaan samalle tasolle, jota käytetään päätettäessä ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) soveltamisesta yhtenäisen alueen pysyväisluonteiseen muuttamiseen (200 ha).

Metsämaalle rakentamista koskeva rajoitus tulee määritellä tarkemmin, jotta se ei tarpeettomasti estä hankkeiden toteutumista.

## **Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset**

Ei lausuttavaa.

## **Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa**

Ei lausuttavaa.

## **Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä**

Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloitteiden tulee olla joustavia ja perustua hankekohtaiseen arviointiin. Yhteistyö maanomistajien kanssa on tärkeää, jotta kaavoitusprosessit sujuvat ja tukevat hankkeiden toteutumista.

#### **Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu**

Ei lausuttavaa.

#### **Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto**

Ei lausuttavaa.

#### **Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset**

Ei lausuttavaa.

#### **Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset**

Ei lausuttavaa.

#### **Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset**

Ei lausuttavaa.

#### **Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku**

Vaasan Sähkö mielestä on erittäin hyvä, että esitetyn 110 §:n mukaan yhteiskunnallisesti merkittäväksi katsottavan asemakaavan valituksen kiireellistä käsittelyä koskevaa säännöstä täsmennettäisiin siten, että myös elinkeinoelämän toimintaedellytysten kannalta tärkeä kaava katsottaisiin yhteiskunnallisesti merkittäväksi.

Kannatamme myös esitettyä valitusoikeuden rajaamista asemakaavoissa vain asianosaisille sekä muistutusvaatimusta yhdistyksille. Katsomme tämän edistävän osallistumista suunnitteluvaiheessa ja vähentää jälkikäteisiä valituksia.

#### **Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset**

Ei lausuttavaa.

#### **Kommentit luvusta 20 Erinäiset säännökset**

Ei lausuttavaa.

#### **Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset**

On tärkeää, että siirtymäsäännökset huomioivat jo vireillä olevat hankkeet ja mahdollistavat niiden toteutumisen nykyisen lainsäädännön mukaisesti.

Mielestämme esitetty siirtymäsäännös on erityisesti tuuli- ja aurinkovoimayleiskaavojen osalta kohtuuton, kun huomioidaan vireillä olevissa hankkeissa jo tehty työ ja näihin hankkeisiin esitetyt merkittävät kaavoituksen sisältövaatimusten muutokset. Tämän vuoksi pidämme tärkeänä ehdotettujen säännösten muuttamista siten, että ennen uuden lain voimaantuloa vireille tulleet tuuli- ja aurinkovoimayleiskaavat tulee voida laatia ja hyväksyä noudattaen nykyistä lainsäädäntöä.

**Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislainsiksi)**

Ei lausuttavaa.

**Kommentit rakentamislain muuttamisesta**

Edellä esitettyjen näkökohtien lisäksi ei muuta lausuttavaa.

**Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.**

Ei kommentoitavaa tässä vaiheessa.

Damlin Jan  
Vaasan Sähkö Oy

Arola Olli  
Vaasan Sähkö Oy - Strategia- ja yhteiskuntavastuu